

Klasa: UP/I 030-02/2011-01/018
Urbroj: 580-06/41-12-135
Zagreb, 26. srpnja 2012.

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja temeljem članka 30. točke 2., članka 31., članka 49. stavaka 2. i 3. i članka 58. stavka 1. točke 9., u svezi članka 13. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja («Narodne novine», broj 79/09), u postupku utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja zlouporabom vladajućeg položaja protiv poduzetnika Primalab d.o.o., sa sjedištem u Zaboku, Matije Gupca 12/a, zastupanog po punomoćnici M.P., odvjetnici u zajedničkom odvjetničkom uredu M.P. & K.P., sa sjedištem u Z., po službenoj dužnosti, temeljem odluke Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja u sastavu: mr.sc. Olgica Spevec, predsjednica Vijeća, Mladen Cerovac, mag iur., zamjenik predsjednice Vijeća, Milivoj Maršić, dipl.oec., Vesna Patrlj, dipl.iur. i dr.sc. Mirna Pavletić-Župić, članovi Vijeća, sa 113. sjednice, održane 26. srpnja 2012., donosi sljedeće

R J E Š E N J E

1. Prihvaćaju se mjere, uvjeti i rokovi predloženi od strane poduzetnika Primalab d.o.o. sa sjedištem u Zaboku, Matije Gupca 12/a kojima se taj poduzetnik obvezao da na svojim internetskim stranicama objavi obavijest svim zainteresiranim kupcima rezervnih dijelova za servis proizvoda marke „Metrohm“ da bez ikakvih ograničenja imaju pravo kupovati sve rezervne dijelove za proizvode marke „Metrohm“ za potrebe servisa, s time da su kupci u obvezi prilikom ugradnje ili zamjene rezervnih dijelova voditi računa o poslovnom ugledu poduzetnika Metrohm i o ESD zaštiti prilikom rada na otvorenom instrumentu, pri čemu će navedena obavijest biti dostupna na internetskim stranicama Primalaba d.o.o. za cijelo vrijeme trajanja ugovora sklopljenog 9. listopada 2009. između poduzetnika Metrohm Ltd, sa sjedištem u Švicarskoj, CH-9100 Herisau i Primalab d.o.o, sa sjedištem u Sloveniji, Breg pri Polzeli 45b, Polzela, temeljem kojeg je poduzetnik Primalab d.o.o. sa sjedištem u Zaboku, Matije Gupca 12/a stekao status isključivog distributera proizvoda marke „Metrohm“ na teritoriju Republike Hrvatske, odnosno do 31. prosinca 2014. godine.
2. Predložene mjere, uvjeti i rokovi iz točke 1. izreke ovoga rješenja ocjenjuju se dostatnima za otklanjanje negativnih učinaka i ponovnu uspostavu tržišnog natjecanja.
3. Nalaže se poduzetniku Primalab d.o.o. sa sjedištem u Zaboku, Matije Gupca 12/a da na svojim internetskim stranicama objavi obavijest iz točke 1. izreke ovoga rješenja.

Rok izvršenja: trideset (30) dana od dana dostave ovoga rješenja.

4. Nalaže se poduzetniku Primalab d.o.o. sa sjedištem u Zaboku, Matije Gupca 12/a da do 31. prosinca 2014. izvješćuje Agenciju za zaštitu tržišnog natjecanja krajem svake

kalendarske godine, odnosno najkasnije na dan 30. prosinca tekuće kalendarske godine, o tome održava li javno dostupnom na svojim internetskim stranicama obavijest iz točke 1. izreke ovoga rješenja.

5. Predložene mjere, uvjeti i rokovi iz točke 1. izreke ovoga rješenja ovim rješenjem postaju obvezni za poduzetnika Primalab d.o.o. sa sjedištem u Zaboku, Matije Gupca 12/a.
6. Utvrđuje se da, nakon ispunjenja naloga iz točke 3. i 4. izreke ovoga rješenja, nema uvjeta za daljnje vođenje postupka protiv poduzetnika Primalab d.o.o. sa sjedištem u Zaboku, Matije Gupca 12/a u ovom predmetu.
7. Ako Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja utvrdi da se poduzetnik ne pridržava utvrđenih mjera, uvjeta i rokova iz točke 1. izreke ovoga rješenja, takvo postupanje smatrat će se povredom Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja što će se utvrditi posebnim rješenjem kojim će se izreći i upravno-kaznena mjera.
8. Poduzetnik Primalab d.o.o. sa sjedištem u Zaboku, Matije Gupca 12/a obveznik je plaćanja upravne pristojbe u iznosu od 35.000,00 kuna. Upravna pristojba uplaćuje se u korist Državnog proračuna Republike Hrvatske.

Rok izvršenja: osam (8) dana od dana dostave ovoga rješenja.

9. Izreka ovog rješenja bit će objavljena u „Narodnim novinama“.

O b r a z l o ž e n j e

I. Inicijativa za pokretanje postupka

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Agencija) zaprimila je 30. travnja 2011. od poduzetnika Ohm Lab d.o.o., sa sjedištem u Zaboku, Stjepana Radića 28 (dalje: Ohm Lab), inicijativu za pokretanje postupka protiv poduzetnika Primalab d.o.o., sa sjedištem u Zaboku, Matije Gupca 12/a (dalje: Primalab), zbog, kako to tvrdi podnositelj inicijative, ograničavanja Ohm Laba u nabavi rezervnih dijelova i potrošnog materijala, a time i obavljanja usluge održavanja i popravaka proizvoda proizvođača Metrohm, Herisau, Švicarska, od strane Primalaba, isključivog distributera proizvoda marke „Metrohm“ u Republici Hrvatskoj.

U predmetnoj inicijativi Ohm Lab u bitnome navodi kako je poduzetnik Primalab odbio prodavati rezervne dijelove i potrošni materijal proizvođača Metrohm poduzetniku Ohm Lab, te kako ga je isti time onemogućio u obavljanju servisnih poslova, s obzirom na to da je, sukladno navodima Ohm Laba, Primalab jedini ovlašteni prodavač rezervnih dijelova proizvođača Metrohm na teritoriju Republike Hrvatske. Kao dokaz svojih navoda Ohm Lab u prilogu dostavlja i presliku e-mail prepiske kojom Primalab obavještava Ohm Lab da je rukovodstvo Primalaba donijelo odluku da se Ohm Labu, cit: „*ne šalju ponude za rezervne dijelove i potrošni materijal*“, te da se kupce koji se Ohm Labu obrate i zatraže njihove usluge/proizvode daju upute da tražene proizvode mogu dobiti samo kod Primalaba.

Obrazlažući svoje navode u predmetnoj inicijativi Ohm Lab je naveo da servisno osoblje u Ohm Labu također posjeduje svjedodžbe proizvođača Metrohm o osposobljenosti za popravak njihovih instrumenata, što dokazuje da je njegovo servisno osoblje kvalificirano za obavljanje usluge servisa proizvoda marke „Metrohm“ jer su 11 godina obavljali te poslove, sve do trenutka kada je proizvođač Metrohm odlučio prodaju svojih dijelova nastaviti preko trgovačkog društva Primalab, povezanog društva Primalab, Slovenija.

Člankom 13. točkom 2. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (»Narodne novine«, broj 79/09: dalje ZZTN) zabranjena je svaka zlouporaba vladajućeg položaja jednog ili više poduzetnika na mjerodavnom tržištu, a osobito ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehnološkog razvitka na štetu potrošača.

Ohm Lab d.o.o. za popravak i održavanje laboratorijske opreme i savjetovanje upisan je u registar Trgovačkog suda u Zagrebu pod MBS: 080699211, sa sjedištem u Zaboku, Stjepana Radića 28. Navedeni je poduzetnik registriran za velik broj djelatnosti, između ostalog za popravak i održavanje elektronskih mjernih instrumenata, iznajmljivanje strojeva i opreme, umjeravanje laboratorijske opreme itd.

Osnivači/članovi Ohm Laba bili su zaposlenici poduzetnika Donau Lab d.o.o. iz Zagreba, Ljubljanička 7 (dalje: Donau Lab), ovlaštenog zastupnika proizvođača Metrohm do 1. listopada 2009. godine u Republici Hrvatskoj. S obzirom na to da se Donau Lab potpisanim ugovorom između Metrohma i Donau Laba odrekao zastupstva i mogućnosti prodaje konkurentnih proizvoda do 2013. godine, bivši zaposlenici Donau Laba osnovali su društvo Ohm Lab.

Ohm Lab je ovlašten i isključivi zastupnik za osam (8) proizvođača laboratorijske opreme. Riječ je o sljedećim proizvođačima i kategorijama proizvoda: Mantech u kategoriji multiparametarnih analizatora, Sentek u elektrokemijskim senzorima, Syrris u protočnim kemijskim mikroreaktorima, GRS u Karl Fischer titratorima, volumetrijskim i kulometrijskim, TAN/TBN titratorima i pH metrima, UVP u bio imaging sistemima te sustavima za fotodokumentaciju, MMM Medical u temperaturnim komorama, Systea u multiparametarnim analizatorima, te BW technologies u plamenim fotometrima. Za proizvode navedenih proizvođača Ohm Lab obavlja i usluge održavanja i popravaka.

II. Stranka u postupku

II.I. Primalab d.o.o.

Primalab d.o.o. za usluge upisan je u registar Trgovačkog suda u Zagrebu pod MBS: 080714544, sa sjedištem u Zaboku, Matije Gupca 12/a. Navedeni je poduzetnik registriran za velik broj djelatnosti, između ostalog za popravak i održavanje laboratorijskih uređaja i instrumenata, organiziranje i održavanje stručnih tečajeva i poduke na području primjene laboratorijske i procesne opreme, proizvodnju medicinskog proizvoda, promet na veliko medicinskim proizvodima itd.

Primalab je osnovan od strane poduzetnika Primalab d.o.o., podjetje laboratorijske in procesne opreme (dalje: Primalab, Slovenija), sa sjedištem u Sloveniji, koji je upisan pod brojem: 2221926000, u sudskom registru Okružnog suda u Celju.

III. Primijenjeni propisi

Agencija je u ovom predmetu primijenila odredbe ZZTN-a i Uredbe o načinu utvrđivanja mjerodavnog tržišta (»Narodne novine«, broj 9/11; dalje: Uredba o mjerodavnom tržištu).

U dijelu kojim se uređuju pitanja provedbe postupka pred Agencijom koji nije propisan odredbama ZZTN-a, kao posebnog zakona, u smislu članka 35. stavka 1. ZZTN-a, Agencija je podredno primijenila odredbe Zakona o općem upravnom postupku (»Narodne novine«, broj 47/09; dalje: ZoUP).

Uz navedeno, Agencija je izvršila uvid i u odredbe Zakona o općoj sigurnosti proizvoda (»Narodne novine«, broj: 30/09, 139/10). Zakonom o općoj sigurnosti proizvoda propisuju se opći sigurnosni zahtjevi za proizvode, obveze proizvođača i distributera, informiranje javnosti,

poticanje dragovoljnih mjera te nadzor nad ispunjavanjem propisanih zahtjeva čime se osigurava da se na tržište stavljaju samo sigurni proizvodi.

Također, Agencija je izvršila uvid u Zakon o normizaciji („Narodne novine“, broj 163/03) na temelju kojeg je Vlada Republike Hrvatske donijela Uredbu o osnivanju Hrvatskog zavoda za norme („Narodne novine“, broj 154/04, 44/05, 30/10) kao neovisne javne ustanove. Popis hrvatskih norma u području opće sigurnosti proizvoda („Narodne novine“, broj 133/10) u skladu je s odredbama Zakona o općoj sigurnosti proizvoda („Narodne novine“, broj 30/09). Popis odgovara popisu iz priopćenja Europske komisije u okviru primjene Direktive 2001/95/EZ (Opća sigurnost proizvoda) koji je objavljen u Službenome listu Europske unije SL C 38/2009 od 17.2.2009. godine. Na kvalitetu proizvoda laboratorija, a to su rezultati ispitivanja, utječe niz elemenata koji se kontroliraju primjenom sustava upravljanja kvalitetom. Takvi su primjerice, zahtjevi norme HRN EN ISO/IEC 17025 s obzirom na mjernu opremu u laboratorijima.

Nadalje, člankom 74. ZZTN-a propisano je kako se, u primjeni ZZTN-a, a osobito u slučajevima postojanja pravnih praznina ili dvojbi pri tumačenju propisa, u skladu s člankom 70. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica i Republike Hrvatske (»Narodne novine - Međunarodni ugovori«, broj 14/01: dalje: SSP), primjenjuju na odgovarajući način kriteriji koji proizlaze iz primjene pravila o tržišnom natjecanju u Europskim zajednicama. Člankom 70. stavkom 2. SSP-a određuje se da će se svako ponašanje suprotno pravilima tržišnog natjecanja ocjenjivati na temelju kriterija koji proizlaze iz primjene pravila o tržišnom natjecanju u Europskim zajednicama, posebice članaka 81., 82. i 86. Ugovora o osnivanju Europskih zajednica i instrumenata za tumačenje koje su usvojile njezine institucije, a koji su stupanjem na snagu Ugovora iz Lisabona o izmjenama i dopunama Ugovora o Europskoj uniji i Ugovora o uspostavi Europske zajednice (dalje: Ugovor o funkcioniranju EU ili Lisabonski ugovor) postali članci 101., 102. i 106.

Polazeći od navedenih odredbi SSP-a, cjelokupna pravna stečevina Europske unije (*acquis communautaire*), koju čini primarno i sekundarno zakonodavstvo Europske unije, ali i sudska praksa, prvenstveno praksa Suda EU, važan je interpretativni instrument za primjenu hrvatskih propisa o zaštiti tržišnog natjecanja u slučaju pravnih praznina ili dvojbi u tumačenju tih propisa.

Stoga je Agencija izvršila uvid u Priopćenje Komisije - Uputu o provedbenim prioritetima Komisije u primjeni članka 82. Ugovora o EZ-u (sada: članka 102. Ugovora o funkcioniranju EU) na postupanja poduzetnika u vladajućem položaju koja za posljedicu mogu imati zlouporabu u smislu isključivanja konkurenata s tržišta (Službeni list C 045, od 24.02.2009), te u Obavijest Komisije o utvrđivanju mjerodavnog tržišta u svrhu provedbe prava tržišnog natjecanja Zajednice (Službeni list 97/C 372/03).

Navedeno Priopćenje Komisije prevedeno na hrvatski jezik i nalazi se na internetskim stranicama Agencije (www.aztn.hr. tržišno natjecanje/Izvori prava EU/Prijevod na hrvatski).

Agencija je izvršila uvid i u primjere iz poredbene prakse, i to u presudu Hugin Kassaregister AB and Hugin Cash Registers Ltd. V. Commission of the European Communities, br. 22/78, (1979) ECR, str. 1896, toč. 4., zatim u Odluku Europske komisije (COMP/C-3/39692-IBM Maintenance Services od 13. prosinca 2011.), paragrafe 20., 23. 26., 77. i 78.

Navedene odluke Europske komisije i presude su dostupne na internetskoj stranici <http://eur-lex.europa.eu>.

IV. Prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu

Temeljem zaprimljene inicijative Ohm Laba Agencija je, u smislu članka 32. točke 1. b) ZZTN, provela prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu kako bi utvrdila ima li u konkretnom slučaju dostatnih indicija za pokretanje postupka utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja protiv Primalaba, po službenoj dužnosti, u smislu članka 38. stavaka 1. i 3. i članka 39. ZZTN-a, a primjenom članaka 12. i 13. ZZTN-a.

Tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu Ohm Lab se na zahtjev Agencije očitovao u više navrata i to podnescima zaprimljenim u Agenciji 7. lipnja 2011., 25. srpnja 2011., 29. kolovoza 2011. i 28. studenog 2011.

Agencija je tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu u nekoliko navrata zatražila očitovanje i dostavu podataka od Primalaba, koji se pisano očitovao na zahtjeve Agencije 2. lipnja 2011., 6. srpnja 2011., 4. listopada 2011. i 17. studenog 2011.

Dostavu podataka i očitovanja Agencija je zatražila i od Donau Laba koji je do kraja 2009. bio isključivi distributer proizvoda iz Metrohmovog proizvodnog programa, a koji se pisano očitovao podneskom zaprimljenim u Agenciji 30. studenog 2011.

Također, Agencija je tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu zatražila očitovanja od trideset (30) kupaca Primalaba i korisnika usluga održavanja i popravaka Ohm Laba, sve u odnosu na proizvode marke „Metrohm“, podatke i očitovanje Hrvatske gospodarske komore vezano uz popis poduzetnika koji u Republici Hrvatskoj obavljaju djelatnosti distribucije i servisiranja laboratorijske opreme, te od Središnjeg ureda carinske uprave Republike Hrvatske vezano uz podatke o uvoznicima laboratorijske opreme u Republiku Hrvatsku. Hrvatska gospodarska komora je pisano očitovanje Agenciji dostavila 25. srpnja 2011., Središnji ured carinske uprave Republike Hrvatske je pisano očitovanje i dokumentaciju Agenciji dostavio 29. srpnja 2011.

Iz ukupnosti zaprimljenih podnesaka Primalaba proizlazi kako Primalab s Ohm Labom ima uspostavljenu poslovnu suradnju na način da je Ohm Lab kupac laboratorijske opreme koju Primalab prodaje, no ne postoji ugovorni odnos između Primalaba i Ohm Laba kojim bi se uređivala takva poslovna suradnja. Primalab pri tome ističe kako je Ohm Labu bilo omogućeno da bez ikakvih ograničenja, kao i svi drugi kupci, kupuje laboratorijsku opremu poduzetnika Metrohm od poduzetnika Primalab, a u svrhu daljnje prodaje. Prema navodima Primalaba, problem u takvoj suradnji s Ohm Labom nastao je zbog neovlaštene instalacije, servisa i eventualnih popravaka predmetne opreme, pa stoga Primalab smatra kako bi Ohm Lab trebao ili sklopiti ugovor o servisiranju opreme koju kupuje s Primalabom ili pribaviti certifikate Metrohma za svoje radnike, a što do danas Ohm Lab nije učinio.

Primalab je u dokaz svojih navoda Agenciji dostavio Izjavu ovlaštenih osoba u poduzetniku Metrohm u kojoj se u bitnome navodi kako Metrohm nikada nije pružao obuku niti izdao certifikat radnicima Ohm Laba, te kako su certifikati koje posjeduje Ohm Lab izdani u korist radnika Donau Laba, koji je do 31. prosinca 2009. bio ovlašten zastupnik Metrohma za teritorij Republike Hrvatske. U navedenoj se Izjavi nadalje navodi kako takvi certifikati više nisu valjani i kako je njihova valjanost prestala kad su osobe navedene u izdanim certifikatima napustile poduzetnika Donau Lab, odnosno postali radnici Ohm Laba. U navedenoj Izjavi ovlaštenih osoba Metrohma također se navodi kako su jamstvo i servisiranje na najvišoj razini bitan dio Metrohmove usluge, te kako je ta visoka razina neophodna za ispravno i pouzdano funkcioniranje Metrohmove laboratorijske opreme. Metrohm ističe kako su Metrohmova dugotrajna jamstva ponuđena samo ako servisiranje i popravak obavlja organizacija ovlaštena za servisiranje, te ako klijent odluči obaviti servisiranje kod neovlaštene organizacije tada gubi prema Metrohmu sva prava u okviru jamstva.

Primalab nadalje ističe da svi prodavatelji proizvodnog programa proizvođača Metrohm, zbog specifičnosti proizvodnog programa i specifičnih potreba krajnjih kupaca, moraju imati licenciju i dopuštenje, te certifikate za rad izdane od poduzetnika Metrohm, te kako je poduzetnik Primalab u izvršenju svoje ugovorne obveze obučio svoje radnike i za iste pribavio certifikate od Metrohma koji ih legitimiraju kao ovlaštene osobe za instalaciju, servisiranje i obrazovanje radnika zaposlenih kod krajnjeg korisnika proizvoda marke Metrohm. Primalab navodi kako ne postoje nikakve zapreke da se radnike Ohm Laba ili bilo kojeg drugog poduzetnika na tržištu uputi na obuku kod proizvođača Metrohm, čime bi ovi stekli predmetne certifikate temeljem kojih bi postali ovlašteni serviseri proizvoda marke „Metrohm“. Primalab je također istaknuo kako ne postoje zapreke da bilo koji kupac, koji je vlasnik Metrohmovih uređaja, kupi sporne rezervne dijelove kod Primalaba, te ih radi ugradnje ili popravka preda serviseru prema svom izboru.

Za razliku od navoda Primalaba, Ohm Lab je u zaprimljenim podnescima naveo kako nikada nije postojala poslovna suradnja između Primalaba i Ohm Laba, odnosno kako je Primalab uvjetovao kupovinu instrumenata isključivo od osnivača poduzetnika Primalab, poduzetnika Primalab, Slovenija, da bi ga Primalab, Slovenija opet uputio na svog predstavnika za Hrvatsku, Primalab. Ohm Lab je pri tom pojasnio kako je za 95 posto proizvoda Metrohma za koje on obavlja usluge održavanja i popravaka istekao jamstveni rok, te je stoga dostavio popis korisnika i modela instrumenata za koje te usluge obavlja, uz napomenu kako većina tih instrumenata više nije niti u prodajnom programu proizvođača Metrohm. Ohm Lab smatra kako, s obzirom na kvalitetu tih instrumenata, te uz eventualno potrebnu zamjenu rezervnih dijelova, njihov životni vijek može se kvalitetno produljiti u korist potrošača. Stoga, smatra Ohm Lab, kako iz tog razloga nije bilo potrebe za dobivanje certifikata za uređaje nove generacije.

Primalab se izjasnio kako ne distribuira proizvode proizvođača koji su konkurentni Metrohmovim proizvodima, te je dostavio i popis veleprodajnih i maloprodajnih kupaca Metrohm proizvoda za 2010. i 2011. godinu, kao i popis kupaca rezervnih dijelova za Metrohm proizvode u 2010. i 2011. godini.

Na upit Agencije o tome tko instalira Metrohm proizvode krajnjim kupcima u slučaju kupnje tih proizvoda od veleprodajnih kupaca, a ne izravno od Primalaba, Primalab se očitovao kako isto obavlja serviser Primalaba koji je ovlašten za servis Metrohm opreme instalirane u Republici Hrvatskoj. Kao razlog takvom pristupu navodi se vrijednost opreme/instrumenata koja je u većini slučajeva vrijedna više desetaka tisuća, a u nekim slučajevima i više od sto (100) tisuća švicarskih franaka, te je za instalaciju tako vrijednih sustava potrebno posebno znanje i vještina. Pri tom Primalab ponovno ističe kako jamstva na Metrohmove uređaje vrijede isključivo ako uređaj instaliraju djelatnici Metrohmovog zastupstva, odnosno Primalab, a jamstveni rok za Metrohm proizvode je 36 mjeseci od dana instalacije. Po isteku jamstvenog roka, korisnik Metrohm opreme može potpuno samostalno odlučiti želi li nastaviti suradnju s ovlaštenim zastupnikom ili ne. Neki korisnici Metrohm opreme po isteku jamstvenog roka kupuju rezervne dijelove od Primalaba i sami ih mijenjaju i ugrađuju, neki korisnici imaju svoje službe održavanja pa van jamstvenog roka te službe same održavaju instrumente, a neki korisnici koriste treće osobe da im obavljaju održavanje izvan jamstvenog roka.

Po isteku jamstvenog roka korisnici Metrohmovih proizvoda, prema navodima Primalaba, u svakom trenutku mogu naručiti sve potrebne dijelove za svoje instrumente u Primalabu bez ikakvih obveza glede servisiranja, no ukoliko korisnici sami ili uz pomoć nezavisnih servisa ugrađuju dijelove u Metrohm uređaje, odnosno sami ih održavaju, Primalab ne odgovara za ispravnost ugradnje dijelova i funkcionalnost instrumenata. Ukoliko se isto obavlja za vrijeme trajanja jamstvenog roka, tako tretirani proizvodi gube prava iz jamstvenog roka.

Odgovarajući na upit Agencije postoje li prema saznanjima Primalaba poduzetnici u Republici Hrvatskoj, koji pružaju usluge servisa za Metrohm proizvode izvan jamstvenog roka, Primalab navodi kako ima saznanja kako poduzetnik Ohm Lab obavlja servise na nekim instrumentima Metrohma koji su na tržište plasirani prije osnivanja Primalaba. Ujedno navodi i kako Primalab nikada nije zaprimio upit nekog poduzetnika iz Republike Hrvatske za obavljanje djelatnosti ovlaštenog servisera. Primalab je na zahtjev Agencije dostavio i Cjenik proizvoda proizvođača Metrohm.

Temeljem zaprimljenih očitovanja, podataka i dokumentacije tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu Agencija je utvrdila da su Metrohm proizvodi u Republici Hrvatskoj dostupni putem ovlaštene distribucijske mreže uspostavljene od strane proizvođača Metrohm sa sjedištem u Švicarskoj. Metrohm je uspostavio sustav isključive distribucije za svoje proizvode na teritoriju Republike Hrvatske, gdje je od 2010. godine jedini i isključivi distributer poduzetnik Primalab sa sjedištem u Zaboku. Primalab je ovlašten za daljnju prodaju proizvoda i rezervnih dijelova Metrohm proizvoda. Primalab je također od 2010. godine i jedini ovlašten pružatelj usluga održavanja i popravaka Metrohm proizvoda u Republici Hrvatskoj, temeljem postavljenih uvjeta proizvođača u obliku stjecanja posebne obuke i dobivanja certifikata koje izdaje sam Metrohm.

Poduzetnici Metrohm, Švicarska i Primalab, Slovenija sklopili su 9. listopada 2009. „Ugovor o distribuciji i zastupanju“ kojim se utvrđuje kako je Primalab, Slovenija ovlašten uspostaviti sustav isključive distribucije za, između ostalog, i teritorij Republike Hrvatske. Navedeni „Ugovor o distribuciji i zastupanju“ ima sastavne dijelove: „Opći uvjeti isporuke“ i „Ugovor o licenciji između Metrohma AG i kupca“.

Pravo i obveza isključive distribucije Metrohm proizvoda za poduzetnika Primalab proizlazi iz odredbi „Ugovora o distribuciji i zastupanju“ sklopljenog između njegovog osnivača i proizvođača Metrohm proizvoda. Budući da je jedini osnivač Primalaba poduzetnik Primalab, Slovenija, Agencija s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja poduzetnike Primalab, Slovenija i Primalab smatra jedinstvenim gospodarskim subjektom. Navedeno proizlazi iz članka 4. ZZTN-a kojim je propisano kako se poduzetnikom pod kontrolom drugog poduzetnika smatra poduzetnik u kojem drugi poduzetnik izravno ili neizravno ima više od polovine udjela ili dionica, ili može ostvarivati više od polovine glasačkih prava, ili ima pravo na postavljanje više od polovine članova uprave ili nadzornog odbora ili odgovarajućeg tijela, ili na drugi način ima pravo na upravljanje poslovanjem poduzetnika, te kako se navedeni poduzetnici smatraju jedinstvenim gospodarskim subjektom.

Prema navodima podnositelja inicijative do 2010. godine poduzetnik Donau Lab bio je isključivi zastupnik i distributer Metrohmovih proizvoda za područje istočne Europe. Metrohm je u 2010. godini raskinuo ugovor s Donau Labom, a Donau Lab se odrekao zastupstva za proizvode tog proizvođača i mogućnosti prodaje konkurentnih proizvoda do 2013. godine. Tada su dotadašnja tri radnika Donau Laba, prema navodima podnositelja inicijative, osnovala poduzetnika Ohm Lab kako bi mogli nastaviti obavljati djelatnost vezanu uz Metrohmov proizvodni program, budući da su posjedovali iskustvo za održavanje Metrohmovih proizvoda temeljem certifikata izdanih od Metrohma zaključno s 2008. godinom.

Promatrajući prema broju korisnika usluga servisa za Metrohmmove proizvode, Ohm Lab je, prema ispostavljenim fakturama u 2010. godini dostavljenim Agenciji, imao 10 kupaca, te 3 kupca u prvih 6 mjeseci 2011. godine, od kojih je u cijelom promatranom razdoblju najznačajniji kupac bio [...], kao najznačajniji korisnik usluga Ohm Laba u promatranom razdoblju, i u prvih 6 mjeseci 2011. godine koristio je usluge Ohm Laba istim intenzitetom kao i u 2010. godini, što proizlazi iz mjesečno ispostavljenih faktura Ohm Laba.

S obzirom na tvrdnje Primalaba kako ne onemogućava Ohm Labu pružanje usluge održavanja i popravaka Metrohmovih proizvoda time što mu ne onemogućuje izravnu nabavu rezervnih dijelova za Metrohmove proizvode, provedeno je istraživanje na uzorku kupaca Primalaba kako bi se utvrdilo kakvi su učinci uskraćivanja izravne prodaje rezervnih dijelova Ohm Labu, odnosno koriste li kupci usluge održavanja i popravaka od Ohm Laba unatoč njegovoj nemogućnosti izravne nabave rezervnih dijelova za Metrohm proizvode, koriste li možebitno te usluge i od drugih neovlaštenih servisera, te u kojoj mjeri činjenica da u slučaju korištenja usluga od Ohm Laba sami moraju nabavljati rezervne dijelove izravno od Primalaba utječe na njihovu odluku pri izboru pružatelja usluge održavanja i popravka.

Ukupan uzorak kupaca čini trideset (30) poduzetnika, od kojeg broja je uzorak od dvadeset i jednog (21) kupca odabran temeljem kriterija da su kupci Metrohm proizvoda od Primalaba te da istovremeno povremeno koriste usluge održavanja i popravaka proizvoda od Ohm Laba, a dodatnih devet (9) poduzetnika, isključivo Primalabovih kupaca i korisnika usluga održavanja i popravaka, temeljem kriterija da posluju u različitim vrstama industrije.

Rezultati upitnika su pokazali kako je isključivi izvor nabave originalnih Metrohm rezervnih dijelova nakon 2010. godine Primalab, i to za sve kupce, kao što je do 2010. godine izvor nabave bio Donau Lab, tadašnji ovlašteni distributer Metrohm rezervnih dijelova.

Od ukupnog broja kupaca, gotovo 80 posto (21 kupac) očitovao se kako koriste usluge Primalaba za održavanje i popravak Metrohm proizvoda, 15 posto (4 kupca) obavljaju te usluge samostalno, dok 7 posto (2 kupca) koristi usluge drugog poduzetnika. Razlozi kojima su anketirani kupci obrazložili činjenicu da koriste usluge Primalaba grupirani su prema kategorijama, a iz kojih proizlazi kako većina kupaca (63 posto ili 12 kupaca) koristi usluge održavanja i popravaka Primalaba jer žele uslugu ovlaštenog distributera i servisera, te su sa uslugom i cijenom Primalaba zadovoljni. S druge strane 9 posto kupaca (2 kupca) se očitovao kako bi željeli promijeniti pružatelja usluga održavanja i popravaka, od kojih 1 nije zadovoljan Primalabom, dok drugi nije pronašao odgovarajućeg drugog servisera.

Oko 30 posto korisnika usluga Primalaba (7 od 21 kupca) očitovao se kako smatraju prikladnijim koristiti kompletnu uslugu od jednog poduzetnika, odnosno na jednom mjestu. Od tih 30 posto kupaca daljnjih 50 posto (4 od 7 kupaca) uz navedeni razlog dodalo je kako također radije koristi uslugu ovlaštenog distributera i servisera jer smatra da pruža kvalitetniju uslugu. Jedan se kupac očitovao kako koristi usluge Ohm Laba, dok se jedna od poslovnih jedinica jednog poduzetnika očitovala kako rezervne dijelove nabavlja od poduzetnika Mettler Toledo d.o.o., koji ujedno obavlja i usluge održavanja i popravaka, međutim bez dodatnog obrazloženja o kakvim uslugama održavanja i popravaka je riječ.

Iako je većina iz uzorka kupaca u predmetnom istraživanju odabrana na temelju kriterija da su kupci Metrohm proizvoda od Primalaba te da istovremeno povremeno, prema potrebi, koriste usluge održavanja i popravaka proizvoda od Ohm Laba (21 kupac), a prema popisu kupaca odnosno korisnika usluga Primalaba i Ohm Laba, samo se jedan kupac očitovao kako koristi uslugu Ohm Laba za održavanje i popravke svoje laboratorijske opreme. S druge strane, Ohm Lab je dostavio Agenciji preslike izdanih faktura za pružene usluge održavanja i popravaka Metrohm proizvoda kupcima tijekom 2010. i u prvih šest mjeseci 2011. godine. Izdane fakture odnose se ukupno na jedanaest (11) kupaca, a najznačajniji među njima su [...] i [...]. Ostalih devet (9) korisnika usluga Ohm Laba za Metrohm proizvode bili su [...].

Tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu Agencija je utvrdila kako Ohm Lab, odnosno njegovi zaposlenici ne raspolažu certifikatima proizvođača Metrohm koje isti zahtjeva od svojih ovlaštenih servisera, a koje je godišnje potrebno obnavljati. Zaposlenici Ohm Laba raspolažu certifikatima dobivenim zaključno sa 2008. godinom, za vrijeme dok su bili zaposlenici poduzetnika Donau Lab..

Iako nema certifikate proizvođača koje Metrohm zahtijeva od svojih ovlaštenih servisera, u smislu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, Ohm Lab je slobodan poslovati na tržištu neovisno od zahtjeva proizvođača te obavljati usluge popravka i održavanja za Metrohm proizvode u svojstvu neovlaštenog servisera, nakon isteka jamstvenog roka. Ohm Lab se očitovao kako se gotovo cijeli iznos prihoda kojeg ostvaruje od pružanja usluga održavanja i popravaka Metrohmovih proizvoda odnosi na popravke na proizvodima starijim od 3 godine, dakle, kojima je istekao jamstveni rok. Za obavljanje usluga održavanja i popravaka Metrohmovih proizvoda po isteku jamstvenog roka poduzetnici se na tržištu natječu svojom cijenom i kvalitetom, te je na krajnjem kupcu odluka o tome kome će povjeriti obavljanje te usluge. Nužan preduvjet za obavljanje tih usluga je dostupnost rezervnih dijelova. Kako je u predmetnom slučaju utvrđeno da je riječ o proizvodima čiji rezervni dijelovi nisu zamjenjivi sa rezervnim dijelovima drugih proizvođača, dostupnost i mogućnost nabave rezervnih dijelova od Primalaba, kao isključivog distributera, je od velike važnosti za pružanje usluga održavanja i popravaka Metrohmovih proizvoda izvan jamstvenog roka.

V. Postupak utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja

S obzirom na postojanje dostatnih indicija da je u konkretnom slučaju riječ o mogućem narušavanju tržišnog natjecanja zlouporabom vladajućeg položaja na mjerodavnom tržištu, Agencija je u ovom predmetu, temeljem članka 38. stavka 1. i članka 39. ZZTN-a, po službenoj dužnosti, zaključkom klase: UP/I 030-02/2011-01/018, urbroja: 580-06/41-12-095, od 9. veljače 2012., pokrenula postupak radi utvrđivanja je li poduzetnik Primalab narušio tržišno natjecanje zlouporabom vladajućeg položaja na mjerodavnom tržištu distribucije rezervnih dijelova za Metrohm laboratorijsku opremu u Republici Hrvatskoj, uskraćivanjem isporuke rezervnih dijelova za servis Metrohmove laboratorijske opreme izvan jamstvenog roka poduzetniku Ohm Lab, u svrhu sprječavanja neovlaštenog servisera u pružanju usluga održavanja i popravaka Metrohm laboratorijske opreme izvan jamstvenog roka.

Agencija je sukladno članku 7. ZZTN-a odredila mjerodavno tržište. Prema odredbi članka 7. ZZTN-a, mjerodavno tržište određuje se kao tržište određene robe i/ili usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti poduzetnika na određenom zemljopisnom području.

Sukladno članku 4. Uredbe o mjerodavnom tržištu mjerodavno tržište utvrđuje se na način da se utvrdi njegova proizvodna dimenzija (mjerodavno tržište u proizvodnom smislu) i zemljopisna dimenzija (mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu).

Mjerodavno tržište u proizvodnom smislu, sukladno članku 5. Uredbe o mjerodavnom tržištu, obuhvaća sve proizvode za koje potrošači smatraju da su međusobno zamjenjivi s obzirom na njihove bitne značajke, cijenu ili način uporabe, odnosno navike potrošača.

Mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu, sukladno članku 6. Uredbe o mjerodavnom tržištu, obuhvaća zemljopisno područje na kojem poduzetnici sudjeluju u ponudi ili nabavi proizvoda.

Metrohmova proizvodna linija obuhvaća brojne vrste, odnosno kategorije laboratorijske opreme. Riječ je o analitičkim instrumentima kao što su potenciometrijski i Karl Fischer titratori, voltometrijski i ionski kromatografi, zatim pH i ion metri, konduktometri, instrumenti za stabilnost, analizatori u procesnoj industriji, elektrode, kolone, softveri za instrumente, automatizaciju i mrežne zahtjeve i dr.

Riječ je o složenim i dugotrajnim proizvodima koji se koriste za laboratorijska ispitivanja u raznim industrijskim granama (kemijskoj i farmaceutskoj industriji, industriji nafte i petrokemije, hrane, okoliša, itd.) te u javnom sektoru (ustanove za obrazovanje, istraživanje i razvoj, subjekti javnog zdravstva, itd.), a cijena im se kreće od nekoliko desetaka tisuća, do i

više od sto (100) tisuća švicarskih franaka, što proizlazi iz Metrohmovog cjenika u koji je Agencija izvršila uvid.

Primalab se očitovao kako svojim glavnim konkurentima, odnosno konkurentima Metrohmovih proizvoda smatra Mettler Toledo, Hach, Hitachi, Kyoto, Thermo Fischer Scientific (Dionex), Shimadzu, WTW, Eutech, Sartorius, Jenway, Knick, Schott, Radiometer, dok je Ohm Lab također potvrdio neke od istih kao konkurentne proizvođače Metrohmu.

Navedeni konkurenti-proizvođači laboratorijske opreme proizvode velik broj različitih kategorija proizvoda koje ne čine u cijelosti istu lepezu proizvoda koje proizvodi Metrohm.

Polazište za utvrđivanje mjerodavnog tržišta je utvrđivanje zamjenjivosti potražnje, što podrazumijeva utvrđivanje vrsta ili asortimana proizvoda koje kupci smatraju međusobno zamjenjivim. Na promatranoj razini distributivnog lanca kupci su distributeri laboratorijske opreme, čija se zamjenjivost potražnje proizvoda ogleda u zamjenjivosti cjelokupne ponude pojedinog proizvođača, te ne promatraju zamjenjivost pojedinih proizvoda unutar asortimana nekog proizvođača, o čemu bi bila riječ u slučaju primjerice krajnjih kupaca. To znači kako pojedini distributer laboratorijske opreme distribuira cjelokupni asortiman nekog proizvođača, te se na tržištu natječe s distributerima laboratorijske opreme drugih proizvođača.

Stoga je mjerodavnim tržištem u proizvodnom smislu u odnosu na primarno tržište utvrđeno tržište distribucije laboratorijske opreme.

Primarno tržište u zemljopisnom smislu utvrđeno je kao cijeli teritorij Republike Hrvatske, budući da ne postoje pravne, tehničke ili druge prepreke za obavljanje djelatnosti distribucije laboratorijske opreme koje bi ograničavale obavljanje navedene djelatnosti na uže područje od cjelokupnog teritorija Republike Hrvatske i zahtijevale utvrđivanje mjerodavnog tržišta u užem segmentu.

Prema javno dostupnim podacima i zaprimljenim očitovanjima tijekom prethodnog ispitivanja stanja na tržištu, izrađena je okvirna struktura primarnog tržišta distribucije laboratorijske opreme. Proizvođači koji se smatraju konkurentima Metrohmu na mjerodavnom tržištu utvrđeni su temeljem podataka iz očitovanja Primalaba i Ohm Laba, a informacije o distributerima njihovih proizvoda prikupljene su iz javno dostupnih podataka. Podaci o ostvarenom prihodu javno su dostupni podaci, a odnose se na ukupno ostvareni prihod pojedinog poduzetnika – distributera prema financijskim izvještajima za pojedinu godinu. Podaci o ostvarenom prihodu ukazuju na brojnost konkurenata na tržištu distribucije laboratorijske opreme u Republici Hrvatskoj, te na položaj Metrohma na tom tržištu, koji se iz navedenih podataka ne može smatrati vladajućim položajem na primarnom tržištu.

Budući da Metrohmovi proizvodi zahtijevaju redovito održavanje i popravke, utvrđena su povezana tržišta na kojima se natječu poduzetnici u pružanju usluga poslije-prodaje. Naime, uobičajeno je da kod dugotrajnih proizvoda, kupac nekog proizvoda mora nakon nekog vremena kupiti i tzv. „prateći“ proizvod (primjerice rezervni dijelovi ili usluge održavanja i popravaka). Tada tržište za dugotrajan proizvod predstavlja „primarno tržište“, dok tržište za prateće proizvode predstavlja „sekundarno tržište“.

Povezanost proizvoda primarnog i sekundarnog tržišta ovisi, s jedne strane, o mogućnosti brze reakcije kupaca u pogledu izbora proizvoda primarnog tržišta na promijenjene uvjete nastale na tržištu sekundarnih proizvoda te, s druge strane, o sposobnosti kupaca da prilikom odluke o kupnji proizvoda s primarnog tržišta ocijene ukupne troškove njegova korištenja tijekom njegova cjelokupnog radnog vijeka, uključivši sve faktore: rezervne dijelove, potrošni materijal, nadogradnju i sl. Ukoliko povećanje u cijenama proizvoda na sekundarnom tržištu ne utječe na kupca u smislu promjene izbora proizvoda na primarnom tržištu, te kada sekundarni proizvodi nemaju zamjenskih proizvoda, odnosno kada su isti

specifični s obzirom na marku proizvoda, tada postoji jedno tržište za primarne proizvode kao i niz sekundarnih tržišta za pojedinu marku proizvoda.

Takav stav podržao je Europski sud budući da je odlukom potvrdio utvrđenje mjerodavnog tržišta od strane Europske komisije u predmetu Hugin Kassaregister AB and Hugin Cash Registers Ltd. V. Commission of the European Communities (br. 22/78, (1979) ECR, str. 1896, t. 4.). U navedenom predmetu riječ je bila o tržištu registarskih blagajni, za čije rezervne dijelove, kako je Komisija utvrdila, nisu postojali zamjenski proizvodi. Sud je u tom slučaju potvrdio kako su registarske blagajne takve tehničke prirode da korisnici ne mogu sami ugrađivati rezervne dijelove, već trebaju uslugu specijaliziranih tehničara, te da u takvoj situaciji postoji zasebno tržište Hugin rezervnih dijelova, ono koje čine neovisni poduzetnici koji se specijaliziraju u održavanju i popravcima registarskih blagajni koji trebaju rezervne dijelove za obavljanje svojih raznih djelatnosti. Utvrdivši da rezervni dijelovi Hugin blagajni nisu međusobno zamjenjivi s rezervnim dijelovima drugih proizvođača blagajni, Europski sud je zaključio da mjerodavno tržište čine Hugin rezervni dijelovi koji su potrebni neovisnim poduzetnicima.

Isti stav zauzela je Europska komisija u jednoj od recentnijih odluka iz 2011. godine, u predmetu COMP/C-3/39692-IBM Maintenance Services od 13. prosinca 2011., u paragrafu 20., gdje je utvrdila mjerodavno tržište u odnosu na primarno tržište kao tržište distribucije velikih korporativnih servera, dok je mjerodavno tržište u odnosu na sekundarno tržište utvrdila tržištem distribucije rezervnih dijelova za održavanje IBM-ovih servera te tržište pružanja usluga održavanja i popravaka za IBM-ove servere.

Uzimajući navedeno u obzir, u predmetnom slučaju, a s obzirom na vrijednost laboratorijske opreme o kojoj je riječ, što podrazumijeva visoke troškove zamjene primarnog proizvoda, kao i na nepostojanje zamjenskih rezervnih dijelova za Metrohm-ove proizvode, razumno se može zaključiti kako su ispunjeni uvjeti za utvrđivanje zasebnog tržišta rezervnih dijelova za Metrohm-ove proizvode.

Utvrđivanje sekundarnog tržišta u užem segmentu, za pojedinu marku proizvođača, u pravilu se utvrđuje kada je kompatibilnost s primarnim tržištem izuzetno bitna, te ukoliko ne postoje zamjenski sekundarni proizvodi, a riječ je o skupim i dugotrajnim primarnim proizvodima koje potrošač nije u mogućnosti zamijeniti drugim primarnim proizvodom bez znatnih troškova.

U predmetnom slučaju, prema raspoloživim podacima, utvrđeno je kako rezervni dijelovi za Metrohm proizvode, u odnosu na vitalne dijelove laboratorijskih instrumenata i druge laboratorijske opreme nemaju zamjenskih rezervnih dijelova drugih proizvođača, niti je moguće za održavanje i popravak Metrohm-ovih proizvoda koristiti rezervne dijelove laboratorijskih instrumenata i opreme konkurentnih proizvođača takvih proizvoda. U segmentu potrošnog materijala u manjoj mjeri je takve dijelove moguće zamijeniti dijelovima drugih proizvođača (primjerice pH elektrode, kromatografske kolone i sl.).

Kako dostupnost rezervnih dijelova uvjetuje obavljanje usluga popravaka i održavanja, pri razmatranju sekundarnog tržišta potrebno je uzeti u obzir kako nemogućnost nabave rezervnih dijelova ima izravan učinak na tržište pružanja usluga održavanja i popravaka Metrohm laboratorijske opreme, kao povezanog, „silaznog“ tržišta. Silazno tržište u predmetnom slučaju predstavlja tržište na kojemu je input s uzlaznog tržišta neophodan za pružanje usluga na tom tržištu.

Na silaznom tržištu pružanja usluga održavanja i popravaka Metrohm laboratorijske opreme potrebno je uzeti u obzir razgraničenje obavljanja tih usluga za vrijeme trajanja jamstvenog roka i nakon isteka jamstvenog roka. Naime, jamstveni rok za Metrohm proizvode je 36 mjeseci od dana instalacije, a jamstvo za proizvode proizvođač priznaje valjanim samo ukoliko popravak i održavanje obavlja poduzetnik za to ovlašten od proizvođača. Ovlaštenje

proizvođača stječe se obukom i školovanjem radnika u postrojenjima Metrohma najmanje jednom godišnje, za što proizvođač izdaje certifikat. Navedeni certifikati legitimiraju radnike koji ih posjeduju kao ovlaštene osobe za instalaciju, servisiranje i obrazovanje radnika zaposlenih kod krajnjih korisnika (kupaca).

U predmetnom slučaju jedino Primalab raspolaže navedenim certifikatima proizvođača, odnosno jedini je ovlašten servisier Metrohmovih proizvoda u Republici Hrvatskoj.

Ohm Lab ne raspolaže navedenim certifikatima. Posljednji certifikati od strane Metrohma su izdani tadašnjim zaposlenicima Donau Laba 2008. godine koji su sada zaposlenici Ohm Laba.

Podnositelj inicijative niti ne osporava pitanje pružanja usluga održavanja i popravaka proizvoda Metrohma za vrijeme trajanja jamstvenog roka, budući da za to nema ovlaštenje od proizvođača, već u navedenom zahtjevu navodi kako želi pružati usluge održavanja i popravaka na Metrohmovim proizvodima starijim od 3 godine, kojima je jamstveni rok istekao.

Nakon isteka jamstvenog roka, usluge popravaka i održavanja u mogućnosti su obavljati svi poduzetnici koji raspolažu potrebnim znanjem, neovisno o posjedovanju certifikata proizvođača, a kupci nisu više obvezni koristiti usluge ovlaštenog servisera budući da su im prestala prava koje im je jamstvo proizvođača davalo.

Slijedom navedenog, mjerodavno tržište u odnosu na sekundarno tržište utvrđeno je kao:

1. tržište distribucije rezervnih dijelova za Metrohm laboratorijsku opremu i
2. tržište pružanja usluga održavanja i popravaka Metrohm laboratorijske opreme nakon isteka jamstvenog roka.

Mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu utvrđeno je za oba sekundarna tržišta kao teritorij Republike Hrvatske, budući da ne postoje pravne, tehničke ili druge prepreke za obavljanje djelatnosti distribucije rezervnih dijelova za Metrohm laboratorijsku opremu i za pružanje usluga održavanja i popravaka Metrohm laboratorijske opreme koje bi ograničavale obavljanje navedenih djelatnosti na uže područje od cjelokupnog teritorija Republike Hrvatske i zahtijevale utvrđivanje mjerodavnog tržišta u užem segmentu.

Metrohmovi originalni rezervni dijelovi u Republici Hrvatskoj dostupni su isključivo putem poduzetnika Primalab, stoga se nedvojbeno može zaključiti kako poduzetnik Primalab na sekundarnom tržištu distribucije rezervnih dijelova za Metrohm laboratorijsku opremu ostvaruje vladajući položaj u smislu članka 12. stavka 1. točke 1. ZZTN.

Na sekundarnom tržištu pružanja usluga održavanja i popravaka Metrohm laboratorijske opreme nakon isteka jamstvenog roka, uz Primalab te usluge pruža i Ohm Lab, te interne službe pojedinih kupaca. Primalab ostvaruje vladajući položaj u smislu članka 12. stavka 1. točke 2. ZZTN zbog činjenice da se gotovo 80 posto analiziranih kupaca Metrohmovih proizvoda očitovalo da koriste usluge Primalaba za održavanje i popravak tih proizvoda.

Metrohm proizvodi su u Republici Hrvatskoj dostupni putem ovlaštene distribucijske mreže uspostavljene od strane proizvođača Metrohm. Metrohm je uspostavio sustav isključive distribucije za svoje proizvode na teritoriju Republike Hrvatske, gdje je od 2010. godine jedini i isključivi distributer poduzetnik Primalab. Primalab je ovlašten za daljnju prodaju proizvoda i rezervnih dijelova Metrohm proizvoda. Primalab je također od 2010. godine i jedini ovlašten pružatelj usluga održavanja i popravaka Metrohm proizvoda u Republici Hrvatskoj, temeljem postavljenih uvjeta proizvođača u obliku stjecanja posebne obuke i dobivanja certifikata koje izdaje sam Metrohm.

Člankom 39. stavkom 1. točkom 4. ZZTN-a propisano je da je Agencija ovlaštena zaključkom o pokretanju postupka zahtijevati dostavu podataka i dokumentacije u smislu članka 41. ZZTN-a. Stoga je navedenim zaključkom o pokretanju postupka od 9. veljače 2012. Primalabu Agencija naložila dostavu očitovanja, podataka i dokumentacije.

Primalab se očitovao vezano uz nalog Agencije iz zaključka o pokretanju postupka podneskom zaprimljenim 22. ožujka 2012. godine.

Zatraženi su dodatni podaci i dokumentacija od poduzetnika Ohm Lab o ostvarenim prihodima i korisnicima njihovih usluga u odnosu na Metrohm proizvode do kraja 2011. godine, koji su zaprimljeni 16. ožujka 2012. godine.

Uvidom u dostavljene izdane račune Ohm Laba za 2010. i prvih šest mjeseci 2011. godine, izvršenim tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu u ovom predmetu utvrđeno je kako su poduzetnici [...] tijekom 2010. i prvih šest mjeseci 2011. godine bili korisnici usluga popravka i održavanja Metrohm laboratorijske opreme od poduzetnika Ohm Lab.

Stoga je, nakon zaključka o pokretanju postupka, u postupku ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu, od navedenih jedanaest (11) poduzetnika zatražena dostava detaljnog očitovanja o načinu, učestalosti i razlozima zbog kojih koriste usluge poduzetnika Ohm Lab, je li im se ikada Ohm Lab predstavljao kao ovlašteni serviser Metrohm proizvoda te na koji način nemogućnost nabave rezervnih dijelova za Metrohm proizvode od Ohm Lab utječe na njihovo poslovanje. Pisana očitovanja navedenih poduzetnika zaprimljena su u razdoblju od 2. ožujka do 19. ožujka 2012. godine.

Primalab je u svom očitovanju od 22. ožujka 2012. u bitnome potvrdio kako prema njegovom saznanju ne postoje zamjenski proizvodi (rezervni dijelovi) neke druge marke koji se mogu koristiti prilikom servisa proizvoda marke „Metrohm“, te navodi kako su pojedini rezervni dijelovi i zaštićeni patenti Metrohma.

U odnosu na specifičnost Metrohmovih proizvoda s obzirom na zahtjeve sigurnosti koje proizvodi moraju zadovoljavati prilikom stavljanja istih na tržište, Primalab ističe kako se radi o visoko sofisticiranim uređajima koji su proizvedeni, ali i stavljeni u promet sukladno zakonskim propisima o sigurnosti na radu. Isto je pojasnio navodeći kako Metrohm izdaje Izjavu o sukladnosti za svoje proizvode u kojoj stoji da su proizvodi proizvedeni prema ISO 9001 normi u odnosu na izvedbu, proizvodnju i održavanje instrumenta. Metrohmovi proizvodi proizvode se i testiraju sukladno propisanim standardima struke te se certificiraju od strane međunarodnih stručnih tijela.

Primalab ističe kako suštinski nema nikakvih razlika u postupanju u slučaju nabave rezervnih dijelova potrebnih za održavanje i popravak Metrohmovih proizvoda, kada te usluge pruža Ohm Lab u odnosu na nabavu rezervnih dijelova kada te usluge pruža Primalab. Naime, Primalab, po zaprimanju upita kupca za rezervne dijelove, šalje kupcu ponudu, te ukoliko kupac prihvati ponudu, Primalab naručuje zatražene rezervne dijelove od Primalaba, Slovenija, te nakon isporuke rezervnih dijelova na Primalabovo skladište iste prosljeđuje kupcu. Prosječni rok isporuke je 4-6 tjedana, a u slučaju da su dijelovi raspoloživi na skladištu Primalaba 2-3 dana. Isti postupak Primalab slijedi u slučaju servisa i popravaka instrumenata koju obavlja neposredno Primalab.

U zemljama u okruženju Republike Hrvatske, a prvenstveno u Republici Sloveniji, Primalabu nisu poznati slučajevi da neovlašteni serviseri održavaju ili popravljaju Metrohmovu opremu. Svaki kupac Metrohmovih proizvoda u Republici Sloveniji kupuje od Primalaba, Slovenija rezervne dijelove za proizvode Metrohma te ih ugrađuje (ili obavlja popravak) ovlašteni serviser, odnosno Primalab, Slovenija. No, Primalab, Slovenija dopušta mogućnost da kupac

koji kupi rezervni dio, povjeri servis ili popravak uređaja neovlaštenom serviseru ili drugoj osobi. Primalab pojašnjava kako su, a budući da se radi o iznimno skupim uređajima, za instalaciju i servis te popravke tako kompleksnih analitičkih sustava, čiji rad omogućava specijalna programska podrška, za obavljanje usluga servisa tih uređaja potrebna posebna znanja i vještine. U Republici Sloveniji postoji iznimka, a radi se o poduzetniku Donau Lab d.o.o. iz Republike Slovenije koji je do kraja 2009. godine bio zastupnik Metrohmovih proizvoda i koji raspolaže sa servisnom dokumentacijom za sve starije tipove instrumenata. Poduzetnik Donau Lab, Slovenija povremeno kupuje rezervne dijelove od Primalaba, Slovenija, iz razloga što je s nekim korisnicima Metrohmovih opreme imao sklopljene višegodišnje ugovore koji su u pogledu servisiranja ostali na snazi i nakon što je prestalo isključivo zastupstvo Donau Laba, a Metrohm mu je dao pravo da po tim ugovorima, do njihova isteka, izvrši svoju ugovornu obvezu u pogledu servisa i popravaka Metrohmovih proizvoda.

U Republici Hrvatskoj, kako tvrdi Primalab, ne postoji nikakva formalna odluka Uprave poduzetnika Primalab iz koje bi proizlazilo da se rezervni dijelovi prodaju izravno i isključivo krajnjim kupcima, ali ne i neovlaštenim serviserima. U predmetnom slučaju radi se samo o jednom izoliranom slučaju, kako navodi Primalab, isključivo u odnosu na poduzetnika Ohm Lab, i to zbog toga što je Primalab imao saznanja da se Ohm Lab kupcima Metrohmovih proizvoda predstavlja kao ovlaštenu servisera, što je, prema mišljenju Primalaba predstavljalo obmanjivanje kupaca (krajnjih korisnika). Prema mišljenju Primalaba, Ohm Lab je iskoristio činjenicu da su mu dobro poznati svi krajnji korisnici, kupci Metrohmovih proizvoda, budući da zaposlenike Ohm Laba čine bivši radnici poduzetnika Donau Lab. Iz tog je razloga, dalje pojašnjava Primalab, samo u jednom slučaju i to povodom e-mail upita od strane Ohm Laba, Primalab uvjetovao prodaju rezervnih dijelova time da se prodaja obavi isključivo krajnjem korisniku, a kako bi onemogućio Ohm Lab da se i nadalje (na potencijalnu štetu kupca) predstavlja kao ovlaštenu servisera Metrohmovih proizvoda. Primalab tvrdi kako nije uvjetovao da isključivo Primalab obavi servis, jer je odluka o tome kome povjeriti servis ili popravak isključivo na kupcu, čime on preuzima i rizik.

Naime, pojašnjava dalje Primalab, pojedini kupci (krajnji korisnici) Metrohmovih proizvoda nisu bili na vrijeme obaviješteni da je došlo do promjena u smislu poduzetnika koji preuzimaju isključivo zastupstvo te je tu činjenicu, prema mišljenju Primalaba, iskoristio Ohm Lab. Primalab smatra kako se svojim odgovorom da se kupac Ohm Laba obrati i kupi zamjenski proizvod neposredno od isključivog distributera nije postupilo na štetu kupca, ali ni na štetu Ohm Laba, već je takvim zahtjevom Primalab štitio svoje legitimne interese i prava. Primalab ističe kako bilo koji poduzetnik može bez ikakvih ograničenja kupovati sve rezervne dijelove za Metrohmovih proizvode i povjeriti servis ili popravak bilo kojoj pravnoj ili fizičkoj osobi, a da je u slučaju Ohm Laba Primalab reagirao budući da je bio upozoren od krajnjih kupaca kako su naknadno saznali da je Primalab jedini ovlaštenu servisera za Metrohmovih proizvode, a Ohm Lab je bio u obvezi s tom činjenicom upoznati krajnjeg korisnika.

U odnosu na vrste rezervnih dijelova Primalab navodi kako se prema vrsti rezervnog dijela potrebnog za održavanje ili popravak Metrohmovog proizvoda ne može odrediti je li riječ o proizvodu unutar ili izvan jamstvenog roka, a rezervni dijelovi potrebni za održavanje i servis Metrohmovih proizvoda nisu podložni čestoj promjeni. Proizvođač Metrohm inzistira na redovitim obukama i godišnjem obnavljanju certifikata prvenstveno zbog Metrohmovog izuzetno brzog razvoja tehnologije. Naime, Metrohm gotovo svake godine na tržište plasira jedan ili više novih proizvoda koji predstavljaju ili potpuno novi instrument ili novu verziju instrumenata ili softvera, a što je determinirano razvojem tehnologije i zahtjevima tržišta kao i posebnom regulativom dobre laboratorijske prakse, koje Metrohm kao proizvođač laboratorijske opreme treba pratiti i u odnosu na nju prilagođavati norme i standardne postupke za provjeravanje opreme. Upravo navedene promjene zahtijevaju redovitu edukaciju osoblja koje ga prodaje, a posebno onog osoblja koje instalira, održava i popravlja Metrohmovu opremu. Popravke i validacije te provjeru ispravnosti opreme prati i adekvatna

dokumentacija koja se također konstantno obnavlja i prilagođava novim regulativama, a za krajnje korisnike je vrlo bitno da posjeduju dokumentaciju koja je važeća.

Kao primjer Primalab je naveo slučaj u kojem je obaviješten od strane korisnika instrumenta o neispravno obavljenoj validaciji bez odgovarajuće dokumentacije, no pri tom Primalab ne navodi o kojem krajnjem korisniku je bila riječ, cit: „Prošle godine (2011 o.p.) u drugom mjesecu prilikom validacije instrumenta (ime kupca poznato ali se ne navodi o.p.) 702 titrino, prijavljeni su problemi sa rezultatima. Mislim da je (ime ispušteno o.p.) radio prethodnu validaciju, ali i sa dokumentacijom za 1.702.0020 tip, gdje su dozvoljena odstupanja veća (+/- 2mV) te je napisao da je instrument ispravan. Nakon što sam odradio validaciju sa pravim dokumentima za 702.0010 tip (odstupanja max. +/- 0,5 mV), ispostavilo se da je aparat neispravan, što je kasnije rezultiralo zamjenom matične ploče i elektronike analognog pojačala, te je nakon toga instrument počeo raditi i pokazivati točne podatke. Također to je aparat koji NIJE u garanciji”.

Poduzetnik Ohm Lab se nastavno na dostavljene podatke Agenciji tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu u ovom predmetu dodatno očitovao kako su u razdoblju od srpnja do prosinca 2011. godine njegovi kupci bili: [...], o čemu je dostavio i izdane račune za to razdoblje. Od navedenih poduzetnika [...] i [...] bili su korisnici usluga Ohm Laba i u 2010. i prvoj polovici 2011. godine, dok su preostalih pet (5) poduzetnika novi korisnici u odnosu na prethodno razdoblje.

Udjel prihoda koji je Ohm Lab u 2010. godini ostvarivao od usluga održavanja i popravaka Metrohm proizvoda činio je [40-50] posto ukupnih prihoda ostvarenih od pružanja usluga održavanja i popravaka u toj godini, dok je u 2011. godini taj udjel iznosio [10-20] posto. U odnosu na ukupan prihod Ohm Laba kojeg je ostvario u 2010. godini, na prihod od usluga održavanja i popravaka Metrohm proizvoda odnosilo se [20-30] posto tog iznosa, dok je u 2011. godini udio od navedene djelatnosti iznosio [0-10] posto ukupnih prihoda. Temeljem analiziranih podataka može se nedvojbeno zaključiti kako je pružanje usluga održavanja i servisiranja Metrohmovih proizvoda samo jedna od djelatnosti Ohm Laba od koje ostvaruje prihod, udio koje djelatnosti je predstavljao trećinu Ohm Labovih ukupnih prihoda u 2010.

Relativno smanjenje prihoda od pružanja usluga popravaka i održavanja Metrohm proizvoda u prihodima od ukupno pruženih usluga popravaka i održavanja i ukupnom prihodu posljedica je povećanja ostvarenih prihoda iz drugih djelatnosti. Apsolutne vrijednosti pokazuju kako je u 2011. godini prihod od pružanja usluga održavanja i servisiranja Metrohmovih proizvoda iznosio oko 70 posto više nego u 2010. godini.

Promatrajući prema broju korisnika usluga servisa Metrohmovih proizvoda, Ohm Lab je prema dostavljenim ispostavljenim fakturama u 2010. godini imao deset (10) kupaca, te jedanaest (11) kupaca u 2011. godini, od kojih je u cijelom promatranom razdoblju najznačajniji kupac bio [...]. [...] kao najznačajniji korisnik usluga Ohm Laba u pogledu Metrohmovih proizvoda u 2010. godini usluge tog poduzetnika koristio je jedanaest (11) puta, dok je u 2011. udvostručio broj korištenja usluga. Riječ je o jednoj od poslovnih jedinica poduzetnika [...] koja koristi usluge Ohm Laba temeljem dobre suradnje sa serviserima koji su prethodno bili zaposlenici Donau Laba, dok ostale poslovne jedinice poduzetnika [...] koriste usluge Primalaba.

Prema očitovanjima jedanaest (11) anketiranih poduzetnika proizlazi kako su pet (5) poduzetnika [...] korisnici usluga Ohm Laba u pogledu popravaka i održavanja Metrohm laboratorijske opreme kontinuirano od 2010. godine. Navedeni poduzetnici raspolažu starijom laboratorijskom opremom, odnosno laboratorijskom opremom izvan jamstvenog roka, a prije 2010. godine bili su korisnici usluga Donau Laba te su nastavili koristiti usluge Ohm Laba, s kojom su zadovoljni. Među razlozima zbog kojih koriste usluge Ohm Laba navode kako su im najvažniji kriteriji kvaliteta usluge, cijena i brzi odaziv te prijašnje

poznanstvo. U odnosu na učestalost korištenja usluga Ohm Laba, većina poduzetnika se očitovala kako te usluge koriste u pravilu jednom do dva puta godišnje, dok neki poduzetnici nisu ni imali potrebe za obavljanjem servisa, već samo za obavljanjem validacije ili kalibracije instrumenata.

Posebno je poduzetnik [...] istaknuo da je odluka da koristi usluge Ohm Laba primarno donesena zbog dobrih odnosa koji su izgrađeni između zaposlenika [...] i bivših servisera poduzetnika Donau Lab, te izvrsnih usluga koje pružaju ti serviseri u poslovima s Metrohm instrumentima. Također je jedan od glavnih razloga i povoljnija cijena i vrijeme rješavanja problema. [...] navodi kako usluge Primalaba ne koristi jer su iste skuplje, a vrijeme rješavanja kvara im je duže. [...] je najznačajniji korisnik usluga Ohm Laba, od kojeg je u 2011. Ohm Lab ostvarivao [60-70] posto prihoda od pružanja usluga popravka i održavanja Metrohm instrumenata.

Od navedenih pet (5) poduzetnika, vezano uz pitanje otežava li im poslovanje činjenica da rezervne dijelove moraju nabavljati izravno od Primalaba, [...] se očitovao kako im činjenica da rezervne dijelove moraju nabavljati od Primalaba ne predstavlja problem i ne otežava poslovanje, dva (2) poduzetnika [...] nisu do sada uopće imali potrebu za nabavkom rezervnih dijelova, dok su se dva (2) poduzetnika [...] očitovao kako im je rezervne dijelove nabavljao Ohm Lab.

Od preostalih šest (6) poduzetnika, njih pet (5): [...] su barem jednom koristili usluge Ohm Laba za popravak i održavanje Metrohm proizvoda, no promijenili su pružatelja usluga u korist Primalaba. Prilikom navođenja razloga iz kojih su prestali koristiti usluge Ohm Laba i počeli koristiti usluge Primalaba u odnosu na Metrohm proizvode, od navedenih pet (5) poduzetnika [...] očitovao se kako mu je nabava rezervnih dijelova od Primalaba, dok mu je popravak i održavanje pružio Ohm Lab, predstavljala problem i otežavala poslovanje, te je upravo iz tog razloga prestao koristiti usluge Ohm Laba u pogledu popravka i održavanja Metrohm proizvoda.

Od preostalih četiri (4) poduzetnika, [...] se očitovao kako je samo jednom tijekom 2010. koristio usluge Ohm Laba jer su pružali cjenovno povoljniju uslugu, što su ocijenili bitnim, dok im činjenica da su rezervne dijelove morali nabaviti od Primalaba tada nije predstavljala problem. [...] općenito nije zadovoljan s Metrohm instrumentom kojim raspolaže, koristio je usluge Ohm Laba dva puta tijekom 2010. godine, te je od tada započeo koristiti usluge Primalaba, budući da je imao značajne probleme s radom samog instrumenta. [...] samo je jednom koristio usluge Ohm Laba u travnju 2010. godine kada mu je serviser Ohm Laba, osoba koja mu je ranije u svojstvu zaposlenika Donau Laba obavljala servis, pružio uslugu edukacije za Metrohm instrument, nakon čega je počeo koristiti usluge ovlaštenog servisera, Primalaba. Preostali jedan (1) poduzetnik, [...], očitovao se kako raspolaže jednim Metrohm uređajem još u jamstvenom roku te kako nikad nisu koristili usluge Ohm Laba. Međutim, poduzetnik Ohm Lab je Agenciji dostavio račun izdan poduzetniku [...] iz kojeg proizlazi kako mu je ipak pružio određenu uslugu vezanu uz Metrohm instrument.

Ohm Lab je u jednom slučaju pružio usluge održavanja i popravaka za Metrohm proizvode unutar jamstvenog roka. Bila je riječ o poduzetniku [...] koji je navedeno obrazložio činjenicom da je bila riječ o prijelaznom razdoblju (između prestanka rada dotadašnjeg isključivog distributera i dostave obavijesti o novom isključivom distributeru Primalabu). Naime, u tom slučaju, kako to obrazlaže [...], validaciju njihovog Metrohm instrumenta obavili su bivši radnici Donau Laba 22. ožujka 2010. s kojima je poduzetnik [...] i prije surađivao, koji su tom prilikom priložili certifikate kojima raspolažu, a koji su glasili na zaposlenike Donau Laba. No, dopisom Metrohma od 1. travnja 2010., obaviješteni su kako je novi isključivi distributer za Republiku Hrvatsku od tog trenutka postao Primalab, nakon čega su se obratili Primalabu te ponovili spomenutu validaciju kako bi se dobila potrebna dokumentacija. Poduzetnik [...] od tada više nije kontaktirao Ohm Lab.

Od ukupnog broja od jedanaest (11) poduzetnika njih osam (8) je izričito navelo kako im se poduzetnik Ohm Lab nije nikada predstavio kao ovlaštenu servisera za Metrohm proizvode, a [...] naveo je kako mu se Ohm Lab predstavio kao trenirani servisera. Poduzetnik [...] je pak, naveo kako je uz dokumentaciju validacije instrumenta iz ožujka 2010. priložen certifikat na poduzetnika Donau Lab, a dokumentacija o validaciji je zaprimljena nakon što su obaviješteni da je novi ovlaštenu servisera Primalab. Kupci koji koriste usluge Primalaba u pogledu servisa i održavanja i popravaka proizvoda marke „Metrohm“ navode da isto čine zbog provjere, umjeravanja, validacije instrumenata i nabave rezervnih dijelova te zbog činjenice da je Primalab ovlaštenu zastupnik za Metrohmmove proizvode. Od poduzetnika [...] zatraženo je dodatno pojašnjenje navoda iz očitovanja dostavljenog Agenciji 22. studenog 2011. u kojem taj poduzetnik navodi kako Poslovna funkcija [...] tog poduzetnika koristi isključivo usluge poduzetnika Mettler Toledo d.o.o. U odnosu na usluge koje pruža poduzetnik Mettler Toledo d.o.o., zatraženo je objašnjenje je li riječ samo o zamjeni i popravku potrošnog materijala ili Mettler Toledo d.o.o. pruža sve usluge vezane uz održavanje i popravak. [...] se očitovao kako poduzetnik Mettler Toledo d.o.o. kalibrira Metrohm pH metre, no ne popravlja, mijenja niti nabavlja Metrohm potrošne i rezervne dijelove.

VI. Prijedlog Primalaba za preuzimanje obveze izvršenja određenih mjera i uvjeta, te rokova u kojima će to učiniti, kako bi se time otklonili eventualni negativni učinci na tržišno natjecanje

Primalab je 8. svibnja 2012., pisano obavijestio Agenciju da ima namjeru preuzeti određene mjere i uvjete, te rokove u smislu članka 49. ZZTN-a.

Agencija je 4. srpnja 2012. od poduzetnika Primalab zaprimila konačnu verziju konkretnog prijedloga za preuzimanje obveze izvršenja određenih mjera i uvjeta kako bi se otklonili negativni učinci njegovog postupanja ili propuštanja postupanja na tržišno natjecanje u smislu članka 49. stavka 1. ZZTN-a.

Navedeno je Primalab predložio izvršiti na način da na svojim internetskim stranicama objavi obavijest svim zainteresiranim kupcima rezervnih dijelova za servis proizvoda marke „Metrohm“ da bez ikakvih ograničenja imaju pravo kupovati sve rezervne dijelove za proizvode marke „Metrohm“ za potrebe servisa s time da su u obvezi prilikom ugradnje ili zamjene rezervnih dijelova voditi računa o poslovnom ugledu poduzetnika Metrohm i o ESD zaštiti prilikom rada na otvorenom instrumentu. Pri tome je Primalab predložio da će navedena obavijest bila dostupna na internetskim stranicama Primalaba za cijelo vrijeme trajanja ugovora poduzetnika Primalab s poduzetnikom Metrohm, kojim ugovorom se u pogledu distribucije opreme, poduzetniku Primalab omogućuje ekskluzivitet u zastupanju poduzetnika Metrohm.

VI.I. Analiza razmjernosti prijedloga Primalaba o namjeri preuzimanja obveze izvršenja mjera i uvjeta te rokova u kojima će to učiniti

U smislu članka 49. stavka 4. ZZTN-a, Agencija može prihvatiti preuzimanje izvršenja određenih mjera i uvjeta iz članka 49. stavka 1. ZZTN-a u slučaju kratkog trajanja povrede, suradnje poduzetnika u postupku i predlaganja mjera i uvjeta u prvih šest mjeseci vođenja postupka, kada ocijeni da je prihvaćanje preuzimanja mjera i uvjeta iz članka 49. stavka 1. ZZTN-a svrsishodno radi bržeg uspostavljanja tržišnog natjecanja na određenom tržištu, a bez dugotrajnog vođenja postupka.

U predmetnom slučaju Primalab je surađivao s Agencijom tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu te je obavijest o namjeri preuzimanja izvršenja određenih mjera i uvjeta podnio u roku od tri (3) mjeseca nakon pokretanja postupka u predmetnoj stvari.

Uvidom u dostavljeni prijedlog utvrđeno je kako je prijedlog Primalaba za preuzimanje mjera i uvjeta iz članka 49. stavka 1. ZZTN-a svrsishodno prihvatiti radi dodatnog osiguranja tržišnog natjecanja na određenom tržištu.

U predmetnom slučaju, nakon pokretanja postupka zatražena su dodatna očitovanja, podaci i dokumentacija od Primalaba, Ohm Laba - podnositelja inicijative u ovom predmetu, te jedanaest (11) korisnika usluga servisa proizvoda marke „Metrohm“ od Ohm Laba. Iz ukupnosti zaprimljenih očitovanja te dostavljenih podataka i dokumentacije proizlazi kako je predmetno Primalabovo uvjetovanje isporuke Metrohm rezervnih dijelova izravno krajnjem kupcu u slučaju kada popravak i održavanje obavlja Ohm Lab zapravo posljedica međusobnih problema u odnosu zaposlenika Primalaba i Ohm Laba, budući da su svi prethodno bili zaposlenici istog poduzetnika, Donau Laba.

Kako Primalab ističe, nakon preuzimanja isključive distribucije Metrohmovih proizvoda od Donau Laba u 2010. godini, neki kupci u početnom razdoblju nisu bili na vrijeme obaviješteni o novonastaloj promjeni, što je Ohm Lab iskoristio nastavljajući obavljati servis Metrohmovih proizvoda na proizvodima u jamstvenom roku, bez obavješćavanja krajnjeg kupca kako Ohm Lab nije ovlašten servisir Metrohmovih proizvoda. Primalabovu tvrdnju potvrdio je poduzetnik [...] kojemu su zaposlenici Ohm Laba obavili validaciju Metrohmovog instrumenta u jamstvenom roku početkom 2010., priloživši certifikate izdane Donau Labu, te ga nisu obavijestili kako nisu ovlašteni servisir od proizvođača. Nakon što je obaviješten o tome kako je Primalab jedini ovlašten servisir za Metrohm proizvode, taj poduzetnik ponovio je postupak validacije kod ovlaštenog servisera - Primalaba.

Iz tog razloga Primalab je uvjetovao nabavu rezervnih dijelova izravno krajnjem kupcu, isključivo s ciljem onemogućavanja Ohm Laba da se predstavlja ovlaštenim servisir Metrohmovih proizvoda, dok istovremeno, nabavu rezervnih dijelova Primalab nije uvjetovao obavljanjem servisa isključivo od strane Primalaba.

Očitovanja deset (10) korisnika usluga Ohm Laba potvrđuju kako Ohm Lab nije bio onemogućen u obavljanju djelatnosti popravaka i održavanja Metrohmovih proizvoda. Pet (5) poduzetnika kontinuirano od 2010. godine koriste usluge Ohm Laba, od kojih dva (2) tvrde kako im je za to vrijeme upravo Ohm Lab nabavljao potrebne rezervne dijelove. Od deset (10) poduzetnika, jedan (1) se izričito očitovao kako mu je nemogućnost nabave rezervnih dijelova putem Ohm Laba otežavala poslovanje, te kako je upravo iz tog razloga prestao koristiti usluge Ohm Laba.

Nekoliko od jedanaest (11) anketiranih poduzetnika je u svojim očitovanjima navelo o čemu je riječ, iz kojih razloga im nabava rezervnih dijelova iz dva izvora ne predstavlja problem u poslovanju, a isti zaključak se izvodi uvidom u ispostavljene račune Ohm Laba prema njegovim korisnicima usluga. Riječ je o samim obilježjima Metrohmovih proizvoda, kao kompleksnih analitičkih sustava koji i prije stavljanja na tržište moraju ispunjavati zakonom propisane uvjete kvalitete i ispunjavati uvjete za sigurnost na radu, što ima za posljedicu činjenicu da rezervni dijelovi potrebni za održavanje i popravak tih proizvoda nisu podložni čestoj promjeni. U pravilu, na godišnjoj razini, izvan jamstvenog roka, kupci koriste usluge servisera za godišnji redoviti servis i za tzv. validaciju te kalibraciju uređaja, što su postupci za koje redovito nisu potrebni originalni Metrohmovi rezervni dijelovi, već samo izmjena potrošnog materijala. Potrošni materijal nije vezan uz marku proizvoda, dostupan je i iz drugih izvora osim Primalaba, što su potvrdili i krajnji korisnici, kao i izdani računi Ohm Laba iz kojih je vidljivo kako je Ohm Lab redovito iste nabavljao svojim korisnicima usluga. Neki od korisnika Metrohmovih proizvoda navode kako čak i u višegodišnjim razdobljima nisu imali potrebe za zamjenom rezervnih dijelova.

S obzirom na utvrđene činjenice i okolnosti u ovom predmetu, ali istovremeno i u cilju osiguranja učinkovitog tržišnog natjecanja između servisera proizvoda određene robne

marke, osobito u slučaju kada se proizvod distribuira kroz sustav isključive distribucije na određenom teritoriju, svrsishodno je prihvatiti predloženu mjeru, koja bi pružila dodatnu javnu, transparentnu, svima dostupnu informaciju o osiguranju nesmetane nabave rezervnih dijelova od Primalaba za servis proizvoda marke „Metrohm“ od strane neovisnih serviseri.

Iako nema certifikate proizvođača koje Metrohm zahtjeva od svojih ovlaštenih serviseri, u smislu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, Ohm Lab je slobodan poslovati na tržištu neovisno od zahtjeva proizvođača te obavljati usluge popravka i održavanja za Metrohm proizvode u svojstvu neovlaštenog serviseri, nakon isteka jamstvenog roka. Ohm Lab se očitovao kako se gotovo cijeli iznos prihoda kojeg ostvaruje od pružanja usluga održavanja i popravaka Metrohmovih proizvoda odnosi na popravke na proizvodima starijim od 3 godine, dakle, kojima je istekao jamstveni rok. Za obavljanje usluga održavanja i popravaka Metrohmovih proizvoda po isteku jamstvenog roka poduzetnici se na tržištu natječu svojom cijenom i kvalitetom, te je na krajnjem kupcu odluka o tome kome će povjeriti obavljanje te usluge. Nužan preduvjet za obavljanje tih usluga je dostupnost rezervnih dijelova. Kako je u predmetnom slučaju utvrđeno da je riječ o proizvodima čiji rezervni dijelovi nisu zamjenjivi sa rezervnim dijelovima drugih proizvođača, dostupnost i mogućnost nabave rezervnih dijelova od Primalaba, kao isključivog distributera, je od velike važnosti za pružanje usluga održavanja i popravaka Metrohmovih proizvoda izvan jamstvenog roka.

U paragrafu 76. Priopćenja Komisije - Upute o provedbenim prioritetima Komisije u primjeni članka 82. Ugovora o EZ-u (sada: članka 102. Ugovora o funkcioniranju EU) na postupanja poduzetnika u vladajućem položaju koja za posljedicu mogu imati zlouporabu u smislu isključivanja konkurenata s tržišta navedeno je da se karakteristično problemi za tržišno natjecanje javljaju kada se poduzetnik u vladajućem položaju natječe na „silaznom“ tržištu s kupcem kojem odbija opskrbu. Pojam „silazno“ tržište koristi se za tržište na kojem je proizvodni čimbenik koji dobavljač odbija isporučiti potreban za proizvodnju proizvoda ili pružanje usluga. U paragrafu 79. navedenog Priopćenja Komisije navodi se da je dovoljno da postoji potražnja potencijalnih kupaca i da se može odrediti potencijalno tržište za predmetni proizvod, dakle nije potrebno da je predmet čija je opskrba odbijena već bio predmet trgovine. Pri tome može biti riječ i o posrednom odbijanju, primjerice koje se manifestira kroz neosnovano odlaganje isporuke, neki drugi način ignoriranja opskrbe proizvodom ili kroz nametanje nerazumnih uvjeta za opskrbu. U paragrafu 80. navedenog Priopćenja Komisije je navedeno da, umjesto odbijanja opskrbe poduzetnik u vladajućem položaju može odrediti cijenu za proizvod na uzlaznom tržištu, koja u usporedbi s cijenom koju određuje na silaznom tržištu, čak ni jednako efikasnom konkurentu ne dozvoljava profitabilnu trgovinu na silaznom tržištu na trajnoj osnovi.

Proizvodni čimbenik koji je neophodno potreban za učinkovito tržišno natjecanje sudionika na tržištu definiran je paragrafom 82. navedenog Priopćenja Komisije kao input koji je neophodan kada ne postoji stvaran ili potencijalan zamjenski proizvod (supstitut) na koji bi se konkurenti na silaznom tržištu mogli osloniti kako bi dugoročno barem ublažili posljedice odbijanja opskrbe predmetnim inputom. Komisija smatra, kako je to opisano u paragrafu 88. navedenog Priopćenja Komisije, da odbijanje opskrbe može za posljedicu imati štetu za potrošače i kada cijena na uzlaznom tržištu nije regulirana, a poduzetnik u vladajućem položaju, isključujući konkurente na silaznom tržištu odbijanjem opskrbe, može izvući veću dobit na nereguliranom silaznom tržištu nego inače, u uvjetima slobodnog tržišnog natjecanja.

Člankom 49. stavkom 5. ZZTN-a propisuje se da će Agencija namjeru prihvaćanja preuzimanja izvršenja mjera i uvjeta iz članka 49. stavka 1. ZZTN-a objaviti na svojoj internetskoj stranici u obliku skraćenog opisa predmeta i sadržaja mjera i uvjeta, uz poziv svim zainteresiranim stranama za dostavljanje pisanih primjedaba, stavova i mišljenja u roku od dvadeset (20) dana od dana objave poziva.

Stoga je Agencija 5. srpnja 2012., sukladno članku 49. točki 5. ZZTN-a, na internetskim stranicama Agencije: www.aztn.hr objavila namjeru prihvaćanja preuzimanja izvršenja mjera i uvjeta i javni poziv svim zainteresiranim stranama za dostavljanje pisanih primjedaba, stavova i mišljenja na prijedlog Primalaba za preuzimanje obveze izvršenja određenih mjera i uvjeta te rokova u kojima će to učiniti.

Do isteka roka iz objavljene namjere prihvaćanja preuzimanja izvršenja mjera i uvjeta i javnog poziva zainteresiranim stranama za dostavljanje pisanih primjedaba, stavova i mišljenja na prijedlog Primalaba, odnosno do 25. srpnja 2012., Agencija nije zaprimila niti jedno očitovanje.

VII. Odluka Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja

VII.I. Na temelju dostavljene dokumentacije i utvrđenog činjeničnog stanja u ovom predmetu, Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Vijeće) je sukladno ovlastima iz članaka 27. i 30. točke 2., te članka 31. ZZTN-a, na 113. sjednici, održanoj 26. srpnja 2012., razmatralo navedeni predmet te je donijelo odluku da se u smislu članka 49. ZZTN-a prihvaćaju predložene mjere, uvjeti i rokovi od strane poduzetnika Primalab kao dostatni za otklanjanje negativnih učinaka i ponovnu uspostavu tržišnog natjecanja, a koji donošenjem rješenja Agencije u smislu članka 49. stavka 2. i 3. ZZTN-a postaju obvezni za predlagatelja.

U smislu članka 49. stavka 2. ZZTN-a, ako ocijeni da su predložene mjere, uvjeti i rokovi iz članka 49. stavka 1. ZZTN-a dostatni za otklanjanje negativnih učinaka i ponovnu uspostavu tržišnog natjecanja, Agencija će rješenjem prihvatiti predložene mjere, uvjete i rokove koji time postaju obveznim za predlagatelja. U smislu članka 49. stavka 3. ZZTN-a rješenjem Agencija određuje rokove u kojima poduzetnik treba izvršiti mjere i uvjete iz članka 49. stavka 2. ZZTN-a, obvezuje poduzetnika na dostavu dokaza kojima potvrđuje izvršenje mjera i uvjeta u zadanom roku, te utvrđuje da nema uvjeta za daljnje vođenje postupka protiv tog poduzetnika.

Stoga je Vijeće donijelo odluku o donošenju rješenja Agencije u smislu članka 49. stavka 2. i 3. ZZTN-a kojim se prihvaćaju mjere, uvjeti i rokovi predloženi od strane Primalaba na način da Primalab na svojim internetskim stranicama objavi obavijest svim zainteresiranim kupcima rezervnih dijelova za servis proizvoda marke „Metrohm“ da bez ikakvih ograničenja imaju pravo kupovati sve rezervne dijelove za proizvode marke „Metrohm“ za potrebe servisa, s time da su kupci u obvezi prilikom ugradnje ili zamjene rezervnih dijelova voditi računa o poslovnom ugledu poduzetnika Metrohm i o ESD zaštiti prilikom rada na otvorenom instrumentu, pri čemu će navedena obavijest biti dostupna na internetskim stranicama Primalaba za cijelo vrijeme trajanja ugovora sklopljenog 9. listopada 2009. između poduzetnika Metrohm Ltd, sa sjedištem u Švicarskoj, CH-9100 Herisau i Primalab, Slovenija, temeljem kojeg je poduzetnik Primalab stekao status isključivog distributera proizvoda marke „Metrohm“ na teritoriju Republike Hrvatske, odnosno do 31. prosinca 2014. godine.

Stoga je Vijeće donijelo odluku da Agencija naloži Primalabu da na svojim internetskim stranicama objavi obavijest iz točke 1. izreke ovoga rješenja u roku od trideset (30) dana od dana dostave ovoga rješenja.

Također, Vijeće je donijelo odluku da Agencija naloži Primalabu da do 31. prosinca 2014. izvješćuje Agenciju krajem svake kalendarske godine, odnosno najkasnije na dan 30. prosinca tekuće kalendarske godine, o tome održava li javno dostupnom obavijest iz točke 2. izreke ovoga rješenja na svojim internetskim stranicama za sve vrijeme trajanja njegovog statusa isključivog distributera Metrohmovih proizvoda u Republici Hrvatskoj.

Nakon ispunjenja naloga iz točke 3. i 4. izreke ovog rješenja Agencije, Vijeće je donijelo odluku o tome da nema uvjeta za daljnje vođenje postupka protiv Primalaba u ovom predmetu.

Međutim, ako u smislu članka 49. stavka 7. ZZTN-a u nadzoru nad provedbom mjera i uvjeta iz članka 49. stavka 1. ZZTN-a Agencija utvrdi da se poduzetnik ne pridržava utvrđenih mjera, uvjeta i rokova iz članka 49. stavka 3. ZZTN-a, takvo postupanje smatrat će se povredom ZZTN-a, te će se to utvrditi posebnim rješenjem kojim će se izreći i upravno-kaznena mjera sukladno odredbama ZZTN-a.

Slijedom svega navedenog, Agencija je temeljem odluke Vijeća, odlučila kao u točkama 1. do 7. izreke ovog rješenja.

VII.II. Prijedlog stranke u postupku za preuzimanje obveze izvršenja određenih mjera i uvjeta, te rokova u svrhu otklanjanja negativnih učinaka njenog postupanja ili propuštanja postupanja na tržišno natjecanje iz članka 49. stavka 1. ZZTN-a i rješenje Agencije o prihvaćanju predloženih mjera, uvjeta i rokova koji postaju obvezni za predlagatelja u smislu članka 49. stavaka 2. i 3. ZZTN-a podliježe naplati upravnih pristojbi, sukladno odredbi članka 2. stavak 1. Zakona o upravnim pristojbama («Narodne novine», broj 8/96, 77/96, 95/97, 131/97, 68/98, 66/99, 145/99, 116/00, 163/03, 17/04, 110/04; 141/04, 150/05, 153/05, 129/06, 117/07, 25/08, 60/08, 20/10, 69/10 i 126/11; dalje: Zakon o upravnim pristojbama), te članka 3. Uredbe o izmjenama Tarife upravnih pristojbi iz Zakona o upravnim pristojbama («Narodne novine», broj 126/2011; dalje: Uredba o izmjeni Tarife Zakona o upravnim pristojbama).

Prijedlog stranke u postupku za preuzimanje obveze izvršenja određenih mjera i uvjeta, te rokova u svrhu otklanjanja negativnih učinaka njenog postupanja ili propuštanja postupanja na tržišno natjecanje iz članka 49. stavka 1. ZZTN-a podliježe obvezi naplate upravne pristojbe u iznosu od 5.000,00 kuna u smislu članka 2., odnosno tarifnom broju 106. točki 4. Uredbe o izmjeni Tarife Zakona o upravnim pristojbama.

Upravna pristojba u iznosu od 30.000,00 kuna za rješenje Agencije o prihvaćanju predloženih mjera, uvjeta i rokova koji postaju obvezni za predlagatelja u smislu članka 49. stavaka 2. i 3. ZZTN-a, naplaćuje se sukladno članku 3., odnosno tarifnom broju 107. točki 7. Uredbe o izmjeni Tarife Zakona o upravnim pristojbama.

Navedeni iznos uplaćuje se u roku od osam (8) dana od dana dostave ovog rješenja u korist Državnog proračuna Republike Hrvatske na račun broj: 1001005-1863000160, model 64, poziv na broj odobrenja: 5002-20833-83028109264.

Sukladno odredbi članka 16. stavka 4. Zakona o upravnim pristojbama, nakon izvršene uplate obveznik uplate je dužan uplatnicu, kao dokaz o obavljenoj uplati upravne pristojbe, žurno, a najkasnije u roku od osam (8) dana, dostaviti Agenciji s pozivom na poslovni broj klase: UP/I 030-02/2011-01/018. Ukoliko obveznik uplate upravne pristojbe ne izvrši uplatu upravne pristojbe Agencija će, protekom roka, od nadležne Porezne uprave, sukladno članku 10. stavku 2. Zakona o upravnim pristojbama, zatražiti prisilnu naplatu upravne pristojbe.

Slijedom iznijetoga, odlučeno je kao u točki 8. izreke ovoga rješenja.

VII.III. Sukladno odredbi članka 59. stavka 2. ZZTN-a, a u svezi s člankom 58. stavkom 1. točkom 9. ZZTN-a, izreka ovog rješenja bit će objavljena u «Narodnim novinama», dok će se temeljem članka 59. stavka 3. ZZTN-a, cjelokupan tekst rješenja, pročišćen u smislu članka 53. ZZTN-a, objaviti na internetskoj stranici Agencije.

Stoga je Agencija, temeljem odluke Vijeća, odlučila kao u točki 9. izreke ovoga rješenja.

Uputa o pravnom lijeku

Ovo rješenje je konačno u upravnom postupku. Protiv ovoga rješenja nije dopuštena žalba, ali nezadovoljna stranka može pokrenuti upravni spor kod nadležnog upravnog suda u roku od trideset (30) dana od dana dostave ovoga rješenja.

Predsjednica Vijeća
za zaštitu tržišnog natjecanja

mr.sc. Olgica Spevec

Napomena:

Budući da podaci označeni [...] i podaci u rasponima predstavljaju poslovnu tajnu u smislu članka 53. ZZTN-a, isti su izuzeti od objavljivanja te su izostavljeni iz teksta, odnosno koriste se postoci u rasponu.